

modernistische droom. Ze blijft met een zekere hardnekkigheid opduiken. Luc Dhooghe geeft zelf een hele reeks voorbeelden daarvan. Het lijkt ook wel logisch, omdat aan de wieg van het theater, als culturele uitdrukkingsvorm, de uitvinding in renaissance en barok van een zeer bijzondere architectuurvorm staat. Maar het 'contact' waarop Dhooghe alludeert begint te tanen bij het begin van de burgerlijke cultuur, ongeacht de (niet zo verschillende) zaalvorm. En dat is een evolutie die zich in de twintigste eeuw onverbiddelijk heeft doorgezet. De eerder spaarzame, en niet steeds succesvolle, pogingen om daaraan te ontsnappen hebben dat tij niet fundamenteel kunnen keren. Als theaterbezoekers zijn we nog steeds erfgenamen van de negentiende eeuw. Als Dhooghe als eerste uitgangspunt van zijn verbouwing de uitwerking van het theater als 'spiegel en verlengstuk van het stedelijke weefsel' opnoemt, verwijst hij in feite naar een situatie die geen utopie noch een onbestemd verleden is, maar daadwerkelijk bestond in het ancien régime. Precies dat ancien régime heeft de basisvorm van het theater, zoals we het ook in de Minard-schouwburg aantreffen, vastgelegd. Aan de basis van Dhooghes uitgangspunt lijkt een verwerping van een bepaalde vorm van burgerlijke theatercultuur te liggen, terecht of onterecht. Dat is echter geen dwingende reden om te geloven dat een omkering van de scenische ruimte op zich daaraan kan verhelpen. In de eerste plaats moeten publiek en spelers hun deelname aan het theater op een andere wijze begrijpen, en de zaalvorm is daarin klaarblijkelijk niet doorslaggevend. Toch is er een bedenking die voor de benadering van de Minard-schouwburg pleit. De zorgvuldigheid van de uitwerking van het project en de spitsvondigheid waarmee daadwerkelijk een relatie tussen straat en scène mogelijk is, versterken die. In het algemeen maakt architectuur vooral dingen onmogelijk (met een boutade: waar een muur staat kan je niet verderlopen). Hoe minder een gebouw de gebruikers dwingt in een bepaald patroon, hoe minder onmogelijkheden het dus oplevert. Omdat niemand kan voorspellen welke wending theater zal nemen, is de renovatie van de Minard, de utopie ten spijt, dus toch een interessante en verdienstelijke onderneming.

Vooruit

In 'De Vooruit' nochtans lijkt de utopie die in Minard betracht werd het dichtst binnen handbereik te zijn. En dat heeft weinig of niets te maken met verbouwingen, scène-techniek, de (verdienstelijke) restauratie-ingrepen van architect Berteloot of andere kunststukjes, maar alles met het feit dat het gebouw, door de veelheid aan zalen, het café en de veelheid aan activiteiten die er plaats vinden, een belangrijk stedelijk trefpunt is geworden. Mensen ontmoeten en naar een voorstelling gaan liggen er in elkaars verlengde. Het gebouw heeft daarbij zo'n afmetingen en is zo complex, dat je je levendig kan voorstellen dat voorstellingen zoals *L'ymagier singulier* van Thierry Salmon die destijds bracht in oude Brusselse pakhuisen (hij voerde je van het ene zaaltje naar het andere, langs onooglijke trappen en buitenkoertjes) zonder veel moeite ook hier te realiseren zijn. Een gezelschap heeft trouwens ooit al besloten om niet in de oude cinema-zaal, maar in de gangen errond te spelen. Zo beschouwd zijn mogelijkheden die in de Minard met veel in-

spanningen gerealiseerd zijn hier gratis beschikbaar, hoewel de feitelijke zaalinfructuur van de Vooruit niet indrukwekkend is. Zelfs de best geoutilleerde zaal, de theaterzaal, moet het stellen met een klein aantal verouderde trekken, een gebrekkige voorziening om decors op het toneel te hijsen, en een veel te klein ondertoneel. Aan die problemen zal echter in de loop van de komende jaren gewerkt worden.

Als bij een volgende renovatie-ingreep de integratie van het warenhuis uit de jaren '50 van Geo Bontinck (zichtbaar in de voorgevel op de begane grond links, maar vooral in de achtergevel met de grote glazen pui vlak naast Dierkens imposante achtergevel) overdacht uitgevoerd wordt, kunnen deze bijzondere kwaliteiten van het gebouw enkel toenemen. Alleen al daarom is het een geluk dat het gebouw door de huidige ploeg van Vooruit van de slopershamer gered werd – wat men ook mag denken over de architecturale merites ervan.

Pieter T'Jonck

**IK BEN
TONEELSCHRIJVER !**

Dus ben ik lid van SABAM omdat zij mijn rechten verdedigt en omdat zij mij bijstaat en adviseert wanneer er zich eventuele moeilijkheden voordoen.

**IK BEN
TONEELSPELER !**

Dus wend ik mij tot SABAM omdat zij mij een brede waaier van nieuwe Belgische werken kan aanbieden. Hiervoor hoef ik alleen maar haar toneelbibliotheek te raadplegen

**AARZEL NIET ! Bel ons (02/286.82.11) of breng ons een bezoekje !
(Aarlenstraat 75-77 - 1040 Brussel)**

IS EEN MULTIDISCIPLINAIRE AUTEURSVERENIGING